RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL

NĂM THỨ MƯỜI HAI. — SỐ 1EU 2104 MỖI SỐ 0 $ 02 NGÀY THỨ TƯ 26 MARS 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HỮU-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-Y-ĐOÀN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

	HANOI					
	Un an	Six mois	Trois mois	Un an	Six mois	Trois mois
Một năm. .	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và	»	8 . 00	3 . 00	3 . 00	9 . 00	»
Các công-sở	5 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Sáu tháng. .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Ba tháng. .	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois

Lòng trọng thầy biết ơn của người Viêt-Nam ta

Cái tiệc rượu của các học-trò trường thông-ngôn cũ tiễn quan Giáo-sư Léonet về nghỉ bên nước Pháp hôm 15 mars vừa rồi thật là cái tiệc thứ nhất mà học trò người Nam ta đối với một ông thầy... Tình thầy trò mật thành khẩn không khác gì học-trò chữ nho đối với thầy dạy chữ nho xưa kia.

Xem thế thì biết nước nào cũng thế, đời nào cũng thế, đối với người làm ơn cho mình, ai cũng vẫn sẵn có cái lòng cảm-kích, cái ý yêu mến: người làm ơn mà hết sức làm ơn, thì người chịu ơn tất là biết cảm ơn, không cứ lâu chóng, không cứ nhớn nhỏ, người ta cũng vẫn ghi nhớ không quên, nhất là việc dạy dỗ học-trò lại càng dễ gây ơn nghĩa mà dàng buộc được lòng người.

Phương-chước Nam vẫn là một hậu đạo, xưa nay đã có nhiều chứng cớ rõ ràng. kia như đời trước các quan Tàu sang cai-trị nước ta, trừ những người khốc hạo tham tàn, gây nên sự thù oán với dân thì không kể, còn những người có lòng rộng rãi, có ý nhân-từ, muốn khai hóa cho một dân-tộc hãy còn ngu lỗ, đem lễ tục văn hóa nước Tàu truyền bá sang nước Nam, tức như ông Tích-Quang, ông Nhâm-Diên và ông Sĩ-Nhiếp, tên họ còn chép ở sử xanh, ân nghĩa vẫn bia ở miệng người, trải nay đã mấy nghìn năm, mà lòng người Nam cảm mộ mấy người làm ơn ấy vẫn không phai nhạt. Nhất là ông Sĩ-Nhiếp lại càng được lòng người Nam quí trọng mến yêu, tôn hiệu là vương, gia hiệu là tiên, bây giờ vẫn còn sùng bái ca tụ, coi như là một vị ân-nhân của cả một dân-tộc, vì nhờ có chữ nho mà người ta mới biết đường học-vấn, biết cách cư-xử, thâu thái được cái văn-hóa của Tàu để xây nên cái nền văn-minh của nước mình. Đó là mối cảm-tình chung của cả một dân-tộc đối với một người làm ơn chung cho cả một dân-tộc vậy.

Lại còn cách thầy trò ăn ở với nhau, thầy rất là trung hậu, rất là chân thành, không cứ thầy dạy công hay là thầy dạy tư, nếu thầy dạy bảo hết lòng, mà nhân tài thành tựu được nhiều, thì công đức thầy người ta vẫn còn ghi nhớ. Thường thấy nhiều người học-trò đối với thầy, chẳng khác gì con đối với cha, khi nhà thầy có ma chay kỵ lạp, hoặc là có công việc gì, thì học-trò kéo nhau đến hầu hạ phục dịch, cho thế là bổn-phận của mình, thật đúng câu trong sách chữ nho: « Tiên-sinh hữu sự, đệ tử phục kỳ lao », nghĩa là nhà thầy có việc, thì phận sự học-trò phải phục dịch. Khi thầy mất thì phúng viếng chôn cất, tình tiếc thương chưa xót cũng chẳng khác gì con đối với cha; tuy không có lệ để tang, mà trong ba năm cũng vẫn giữ tâm tang (nghĩa là kiêng không làm việc gì mà mừng) để tỏ lòng thương bằn bạc, thì học-trò góp tiền đồng môn, đặt ruộng kỵ-điền, để lo việc kỵ lạp cho thầy; thậm chí có nhà cả đến việc cưới vợ gả chồng cho con cái thầy, cũng nhờ sức học trò gánh vác. Xem cái cách học trò đền ơn giả nghĩa cho thầy, thì đủ biết cái cảm-tình người Nam ta về đạo thầy trò. Tôi xin nhắc lại mấy câu ca rao phương ngôn nước Nam ta, để làm chứng rằng người trong nước vẫn khuyên nhau biết cảm ơn thầy, và răn nhau đừng bội nghĩa thầy: « Không thầy đố mày làm nên; muốn con hay chữ thì yêu lấy thầy; lửa thầy [illegible]

Nay nước Đại-pháp cũng tự nhận sang khai hóa cho nước Nam. Trong khoảng hai mươi năm nay, các trường học đã thứ đệ mở ra một ngày một nhiều, trường đại-học Đông-dương cũng đã thành lập hẳn hoi là một nơi đào tạo những bọn thiếu-niên anh tuấn nước Nam cho được thành tài đạt đức. Người Nam bây giờ ai cũng hiểu rằng chánh-phủ Bảo hộ vẫn chuyên theo cái chánh sách rộng rãi, mà mở-mang trí-thức, rèn đúc tinh thần cho người Nam. Người Nam đối với cái chánh-sách rộng rãi của chánh-phủ Bảo-hộ cũng biết tỏ tình cảm tạ, có lẽ lại hơn những việc sửa sang dưỡng sá, mở mang nghề nghiệp cùng trăm việc hưng lợi trừ hại khác mà chánh-phủ đã hết lòng lo liệu từ khi bắt đầu sang kinh-lý cõi Đông-dương. Chắc là từ nay về sau, chánh-phủ chuyên theo cái phương châm ấy mà hết lòng dẫn dường mới lối cho người Nam; người Nam cũng trông cậy tin nhờ ở chánh-phủ, mà cố công học tập, để len-lỏi lên con đường tiến hóa: dây liên-lạc thắt lại càng chặt, mối cảm-tình lâu lại càng sâu, cái chủ-nghĩa Pháp Việt đề huề cũng có ngày thực-hành ra ở cõi Đông-pháp này được. Trăm nghìn năm về sau người Nam tất là sùng bái ca tư những vị hướng đạo sư ngày nay đem văn-hóa Âu-tây mà truyền-bá sang nước Nam, cũng như người Nam bây giờ đối với những vị hướng đạo sư mấy nghìn năm về trước. Việc học-trò trường thông-ngôn cũ tỏ lòng yêu mến với một vị giáo-sư cũ nước Pháp tức là cái biểu-hiện về dây liên-lạc, mối cảm-tình của dân-tộc ta đối với thầy bảo hộ ta sau này đó.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 25 Mars 1924

Nước Đức nộp được bao nhiêu tiền

Tính đến ngày 31 Décembre, nước Đức nộp được cả thảy 5 nghìn 648 triệu marks kim-tệ. Trong số ấy phần nước Pháp được 144 triệu bằng tiền-tệ và 1 nghìn 358 triệu bằng sản-vật; phần nước Bỉ được một nghìn triệu bằng tiền-tệ và 677 triệu bằng sản-vật; phần nước Ý được 33 triệu bằng tiền-tệ và 364 triệu bằng sản-vật.

Việc trong nạt trú-binh

Số quan thuế thu trong tháng février lại các bắt trẻ binh được 25 triệu 659 nghìn marks kim-tệ.

Việc nước Hy-lạp

Nhiều ông nghị-viên về đảng Vénizelos, và về đảng Ôn-hòa có nói các ông sẽ trợ lực cho tòa nội-các.

Đảng quốc-dân ở nước Đức

Đảng quốc-dân có tuyên bố cái chương-trình nói rằng bản chánh đảng xin cải tử hòa-ngị Versailles, xin luyện tập bọn thiếu-niên về đường võ-bị, xin sông Rhin về quyền nước Đức và xin lập lại đế-quốc.

Cái nạn đình công ở nước Anh

Các bao nước Anh có nói: Các công-ty xe điện không sao tăng lương được nữa, vậy chánh-phủ nên trợ tính mà bỏ cho cái [illegible]

Ngày thứ bảy hai nghị-viện đã ưng chuẩn các bản dự án tài-chính.

Cayrie, ngày 22 Mars 1924

Các viên chức nước Bồ đào nha muốn đình dịch

Các viên chức ngạch thường nước Bồ-đào-nha đình-dịch. Họ xin tăng lương bằng Quan tuần-trưởng nói ngài sẽ dùng các hàng trở ngại làm việc thay những người đình-dịch.

Hỏa-tai ở tàu Korea Maru

Trong khi tàu Korea Maru chạy đến Shanghai, thì ở trong tàu phát hỏa. Song đã dẹp được, tàu hại không mấy. Nay mai tàu sẽ đi Hongkong.

Tin Trung-hoa

Ngày 15 Mars 1924

Việc Trung Nga thiết lộ

Ngày 4 mars nói các khai hội, bàn việc Trung Nga thiết lộ, vì Vương-khắc-Mẫn cáo đau không đến dự hội, cho nên việc thừa nhận thuế người Nga lại chưa bàn đến.

Lý-điệu-Hán sung Lạc dương

Lý điệu-Hán (ở Hán-khẩu) sang Lạc-dương thương nghị việc đổi đãi tỉnh Quảng-đông với Ngô-bội-Phu.

Tôn-bảo-Kỳ họp các viên-chức nội-các

Tối ngày 4 mars, Tôn-bảo-Kỳ đặt yến mời viên chức nội-các đến đình minh thương-nghị thời-cháinh.

Ngô-cảnh-Liêm sắp-sửa sang Lạc-dương

Trương-thiện-Tăng giới-thiệu Ngô-cảnh-Liêm với Ngô-bội-Phu; nghe đâu Ngô-cảnh-Liêm sắp sửa sang Lạc-dương để bàn việc bàu phó thống-lĩnh với Ngô-bội-Phu.

Tào-Côn đối với Hùng-bình-Kỳ

Tào Côn đối với việc Hùng-bình-Kỳ xin từ chức Ốc-biện Giao-châu và Áo-môn, chưa dám quyết đính, còn đánh giây thép sang Lạc-dương bàn với Ngô-bội-Pau.

Thái-thành-Huân với Tôn-truyền-Phương

Thái-thành-Huân ở Giang-tây lại đánh giây thép cho Tào-Côn, nói rằng Tôn-truyền-Phương thật có ý muốn dùng binh ở Giang-tây, xin chánh-phủ Bắc-kinh lập tức đánh giây thép ngăn cấm Tôn.

Tào-Côn sai người sang Phụng-thiên

Tào-Côn sai người sang Phụng-thiên hỏi thăm Trương-tác-Lâm, nhưng Trương lấy cớ dưỡng bệnh đóng cửa không tiếp kiến tân khách.

Vương-khắc-Mẫn lại cáo đau không coi việc

Vương khắc-Mẫn lại cáo đau không đến bộ coi việc, chủ ý muốn lánh khỏi [illegible]

Quân vụ ở Từ-xuyên

kinh, nói rằng [illegible] tỏ ý phục lòng Lưu-Tương mà không bằng lòng với Lưu-tồn-Hậu.

Tôn-Văn không cho Dương-hy-Mẫn từ chức

Tôn-Văn đánh giây thép trả lời cho Dương-hy-Mẫn rằng chức Đông-giang-quân thống-tư-lệnh rất là quan yếu, không đặt người quyền. Dương phải ở đâu dưỡng cho mau bình phục để ra coi việc.

Liên-quân kéo quân sang đánh Dương giang

Hứa sùng-Trí kéo quân sang đánh Dương-giang, quân đội Trần-quỳnh-Minh hết sức chống cự, hai bên đánh nhau kịch liệt lắm.

Tôn-Văn đánh giây thép triệu Hồ-hán-Dân

Hồ-hán-Dân vì việc hội tập các [illegible] Thượng-hải, Tôn Văn tuấy tuởi-chính ở Quảng-đông phiền lịch lắm, đánh giây thép ra Thượng-hải bảo Hồ phải thu xếp công việc cho mau, rồi về Quảng-đông để giúp sức.

LOÀI KHỈ CÓ MỘT THỨ ÂM-THOẠI RIÊNG HAY KHÔNG?

Năm 1892 một vị giáo sư Hoa-kỳ tên là Garner đến xứ Gabon, đương một cái rừng sâu, để ở đấy mà khảo-sát về sự sinh hoạt của loài khỉ xem loài ấy có âm thoại riêng hay không. Năm ngoái giáo-sư có viết một bài trong báo *Westminster Budget* Giáo-sư nói chưa hiểu được cái âm-thoại của loài khỉ, song giáo sư đã tế nhận được mấy tiếng kêu trong khi loài ấy tỏ tình bí mật. Giáo-sư có dùng các thứ còi sáo, tập cho đúng các tiếng kêu để tìm cách giao tế với giống ấy, hoặc để xét cho rõ ý nghĩa mọi tiếng kêu. Giáo sư xét ra trước khi hai đàn khỉ đánh nhau, nó thường cử động hò kêu một cách có ý nghĩa, như khi người ta đấu khẩu với nhau vậy. Giáo sư lại nói lắm khỉ giáo-sư đã từng thấy ba con khỉ đối đáp với nhau như thể người ta nói chuyện vậy, song giáo sư chưa sao có thể bắt chước được đúng các tiếng kêu của loài ấy. Nói tóm lại loài khỉ cũng có một thứ âm thoại riêng vậy. Nếu lời giáo sư nói quả đúng thì thực trái hẳn với lời các nhà bác-sĩ xưa nay.

LAM LỄ KẾT HÔN CHO VOI

Ở hoàng cung Xiêm-la, vốn có một đôi voi trắng và hai đôi voi đen, mỗi khi vua nước Xiêm đi chơi thì cho theo hộ giá. Trong đôi voi trắng ấy có một con đã 540 tuổi, mọi đời vua đều coi làm quốc bảo. Năm ngoái nó ốm chết, vua Xiêm thương tiếc quá, bèn sắc cho chọn một con voi trắng khác ghép vào cho có đôi. Năm nay ấy. Khi làm lễ thì đôi voi mình mặc toàn đồ vóc nhiều, lại có phường nhạc cử nhạc rất vui, làm như lễ kết hôn của người vậy. Hôm ấy vua Xiêm thân ngự ra dự lễ, nhân dân và người các nước đến xem đông lắm.

MỘT CÁCH THỬ LÒNG NGƯỜI

Mới đây một nhà báo Hoa-kỳ có gửi cho một trăm người mỗi người một cái giấy một đồng, mà lại có ý làm cho ai nấy hiểu là tiền ấy gửi cho mình là gửi lầm để xem mỗi người nhận được tiền xử trí ra làm sao. Sau trong một trăm người ấy thấy 64 người gửi tiền lại trả, còn 36 người không thấy nói gì cả.

Người ta kể ngày xưa một nhà âm nhạc Pháp ở Paris tên là M. Vivier cũng đã từng chơi nghịch như thế để thử nhân tâm xem sao. Một hôm ông đi xe ngựa chạy thuê, mỗ khi người ngồi gần ông trả tiền về, ông đỗ ngay [illegible] để đưa cho người chủ [illegible], thì ông lại giả lại 70 centimes hình như ông đã nhận được một đồng tiền một quan vậy, ông xét ra hầu hết người nhận được tiền thừa cũng giả tảng như không biết. Tuy vậy, khi ông tới nơi, ông vui lòng mà nói: Trong chuyến xe nay cũng nhiều người thực thà.

VIỆC ĐẶT NƠI CĂN-CỨ CHIẾN THUYỀN Ở SINGAPOUR

Hạ nghị-viện nước Anh bỏ 287 phiếu bãi một khoản định trách chánh-phủ về sự bỏ việc đặt nơi căn-cứ chiến-thuyền ở Singapour.

Trong các tuần-quốc nước Anh, chỉ có Gia-nã-đại và Nam-phi-châu là ưng bỏ việc đặt nơi căn-cứ chiến-thuyền ấy. Còn các thuộc quốc khác đều không tán-thuận.

HAI VỊ QUỐC-VƯƠNG BỊ TRUẤT NGÔI

Một chánh-đảng ở Ba-tư cố sức tuyên-bố chánh-phủ cộng-hòa, nhưng vì bọn tăng-đồ ngăn-trở, việc của họ lại không thành. Quốc vương Ba-tư hiện nay ở Paris bị truất ngôi. Hoàng thái-tử lên hai tuổi được cử lên trị-vì, có một quan phụ-chánh giúp cho đến lúc thành-niên.

Ngày hôm nay, nghị-viện nước Hy-lạp ưng chuẩn một khoản định truất-phế hoàng-tộc, và tuyên bố chánh-phủ Cộng-hòa.

HOA-KỲ VỚI TRUNG-MỸ

Quan Thống-lĩnh Hoa-kỳ hạ lệnh cấm không cho phép xuất-khẩu-giới cho nước Honduras. Việc ấy nghị-viện đã ưng thuận.

Ông nguyên-lão nghị-viện Borah công-kích cái chánh-sách của quan Thống-lĩnh có nói cái mục-đích của quan Thống-lĩnh là chiếm lược đất Trung-Mỹ.

Ông nghị-viện Lodge bênh-vực cái chánh-sách của quan Thống-lĩnh tại nơi: Hoa-kỳ có can thiệp vào nước Honduras, thì mới có thể bảo-hộ cho tài-sản và tính-mệnh người Hoa-kỳ ở nước ấy.

VẬN UYÊN

Ngán cho hoa

Vườn phương thảo trăm bông đua nở
Khom mọa lan mấu đỏ khoe tươi
Cảnh xuân hoa chúm chím cười,
Bút hoa nàng thảo một vài câu chơi.
Về hoa thực hương gửi sắc nước,
Kiếm may mà gặp được ngày xuân.
Thực là năm tế tháng xuân,
Nghìn hồng muôn tía trăm phần đua tươi.
Hoa như thế ai người chẳng thích,
Ai là không khỏi khích chẳng hoa.
Nghĩ gần thôi lại nghĩ xa,
Ai tri-âm đó mặn mà với ai.
Khi hoa còn đủ đài đủ nhị,
Biết bao là kẻ vị người yêu.
Biết bao ong bướm dập dìu,
Hoa tàn nhị tạ ai yêu hoa càng.
Khuyên hoa phải một lòng trinh
Giữ sao cho trong sạch là hay. [bạch,
Yêu hoa yêu có một ngày,
Hoa tàn nhị rữa lại giẫy đẹp hoa.

B. Đ. L.,

Sinh-lý-học trong công-nghệ

Dùng máy móc để làm đồ, phải biết máy móc lấy kết-cấu và công-dụng thế nào nhẽ lấy thì sử cũng biết; những người thợ làm việc ở các công xưởng, cũng có điều cốt-yếu phải nghiên-cứu đến, sự nghiên-cứu lấy tức là « công-nghiệp sinh-lý-học ».

Dùng cơ-thể khí lực người ta để chế tạo đồ đạc, muốn cho làm được nhiều công việc mà người lại được mạnh khỏe luôn, tất phải nghiên-cứu phương-pháp lấy mới được. Mấy lâu nay ở Âu Mỹ đã nghiên-cứu cái vấn-đề [illegible] của thân-thể người ta, thì người thợ phải dùng sức ít mà người chủ lại được lợi nhiều, thế là lợi ích cả đôi bên.

Từ đời thượng-cổ vẫn dùng thân thể người ta, như một bộ máy để chế tạo đồ đạc; bây giờ dưỡng học-thức đã tiến-bộ, phép vệ-sinh và cách bồ-dưỡng, cũng đã phát-minh được nhiều; vì thế mới sinh ra máy móc để dùng ở các công-xưởng. Tử xem ở Âu Mỹ, các công-xưởng một năm chế ra được rất nhiều khí-dụng mới và tiện lợi. Nhưng máy móc ở các công-xưởng thì tất phải dùng người coi, nếu nhân-công đình bãi thì máy móc ở các công-xưởng cũng phải đình bãi cả.

Bộ máy trong mình người ta với bộ máy ở trong công-xưởng rõ ràng khác nhau, cái lẽ cũng đã nhiều người biết: một là tinh chất của [illegible] người thì giới về thể-dục, một là [illegible] về nghề kia, phải chia việc ma dùng mới được. Hai là người ta hai việc mà giới thì biết một nhọc, đã một nhọc mà lại cưỡng dụng, thì thành hiệu không được mấy, mà lại tổn hại đến thân thể, cả hai thì bộ máy bằng gang sắt có thể đâu.

Về sự một nhọc thì các nhà sinh-lý-học nghiên-cứu cũng đã lâu, mấy năm trước một nhà sinh-lý-học nước Đức nói rằng đã xét ra biết cái bí-mật lẽ rồi, chất độc trong người ta, làm cho người ta một nhọc, cũng giống như cái chất độc của các giống vi trùng hại kết ra. Nhưng đến bây giờ sự một nhọc vẫn còn là một cái vấn-đề đương nghiên-cứu. Hiện nay các nhà sinh-lý-học đều nói rằng sự một nhọc của người ta không phải vì một cớ, nguyên-nhân rất là phiền-tạp; khi người ta một nhọc mà muốn làm cho khỏe mạnh lại, thì phải xét thấu nguyên-lý và nhờ pháp hoạ-học biến hóa đi mới được.

Muốn dùng pháp trực-tiếp để tra xét sự một nhọc của người ta thì thật là khó, nhưng dùng pháp gián-tiếp để so sánh, thì cũng có thể biết được đại khái: một bộ máy khi ta mở máy ra làm, thì cái trình-độ nhanh chóng bao giờ cũng như thế; mà đó chế tạo ra không vì buổi sáng buổi chiều, mà khác nhau. Còn như việc công-tác của người làm, thì không phải như loài cơ-khí, nhanh chậm phải tùy lúc mà khác nhau; vì như một người thợ đồng, một ngày làm việc mười giờ, buổi sáng năm giờ, buổi chiều năm giờ, buổi trưa thì nghỉ để ăn uống nghỉ ngơi; buổi sáng thì ba giờ trước làm được nhiều và rất tinh tế, giờ thứ tư đã hơi kém, đến giờ thứ năm thì càng chậm lắm và kém lắm; buổi chiều khi bắt đầu làm đã không bằng được ba giờ đầu buổi sáng. Thế là trong một ngày chỉ có ba giờ đầu buổi sáng hơi sức dương mạnh, cho nên làm được nhiều việc mà tinh tế, sau thì chỉ làm kém đi dần dần; buổi trưa tuy có nghỉ ngơi, nhưng buổi chiều thì chẳng chỉ được có một giờ đầu là khá, còn công việc làm mấy giờ sau, thì đã không bằng công việc làm buổi sáng, đến giờ thứ mười thì lại kém lắm; xem như thế thì biết sự một nhọc một giờ một thêm,

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Bộ máy trong mình người ta, có nghỉ ngơi một lúc, thì lại chế tạo ra được nhiều đồ. Buổi trưa nghỉ ngơi có một lát mà đã có ích lợi, nếu cho nghỉ ngơi nhiều hơn, thì cũng không sợ phí mất thì giờ ; giá thử buổi trưa cho nghỉ lâu hơn, mà đem tính gồm cả công việc làm trong một ngày thì cũng không ít đi đâu, đó là đã thí nghiệm rồi. Cho nên sự nghỉ ngơi không những là có ích cho trẻ con ở trong nhà học, mà người lớn cũng thế. Và lại bộ máy trong người lại không theo hành-động luôn một lối, ngồi lâu lại phải đứng, đứng lâu lại muốn đi, lại còn phải cười nói ăn uống, hoặc là đọc sách đọc báo, sự cử động có thay đổi luôn như thế, thì huyết khí mới lưu-thông, mà trong mình mới khỏi mệt nhọc. Sự nghỉ ngơi là quan-hệ về sự công-tác như thế ; còn được làm việc cách mấy giờ lại nên nghỉ, và thì giờ nghỉ lâu chóng thế nào, thì phải tùy công việc, không nhất khái mà định được ; nhưng đại khái thì không cứ việc gì, không cứ dùng người hạng nào, nếu làm luôn năm giờ không nghỉ, mà công việc lại làm được tốt thì chắc là không có.

(Còn nữa). X.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tri-Quyên nữ-sĩ

MMLXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Không trông sang vẫn kính sùng
Miếng ngói gây nên tay họ Lý,
Nén hương thơm thấu đỉnh non Nùng
Sẵn khuôn trung-hiếu trăm đời tạc,
Nhờ bút vinh-nghiêm một chữ công.
Đã thấy cung-tường thì thấy báu,
Báu là làm lỗ các nho phong.

Trần-phong-Quai
Làng Chánh-thành, Qui-nhơn

MMLXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Cỗ miếu uy-nghiêm khắp các vùng.
Đạo Khổng mở mang nền giáo dục,
Sử xanh chú chép hiệt bao công.
Móc mưa luân chuyển dòng sông Nhị,
Năng giải y quan ngất núi Nùng.
Khai sáng từ bao còn đấy nhỉ,
Ngày nay kỷ-niệm vẫn tôn sùng.

Phạm-thị-Ngo
23, Ruelle Trung-yên, Hanoi

MMLXXX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu xưa nay vẫn kính sùng.
Đài các rõ nền nòi cháu Lạc,
Nguy nghi rạng vẻ giống con Hồng.
Kinh quyền theo lối thời giao-thiệp.
Tài sắc đua chen buổi đại đồng.
Mới biết cỗ đô riêng cảnh thú,
Phồn-hoa thanh lịch khéo vô cùng.

Thuần-đức Đường
2, Phố hàng Mắm, Hanoi

MMLXXXI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu là đây có phải không ?
Khoa giáp bia còn ghi đất Bắc,
Cương-thường cột vẫn ngất trời Đông.
Văn-chương cũ mới chia đôi ngả.
Sông bãi xưa nay chỉ một lòng.
Trải Lý, Trần, Lê còn mãi mãi,
Ý trời muốn để với non sông.

Cuông-Hàn, Nam-định

MMLXXXII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thánh miếu nghiêm-trang tế-tự chung
Cửa thấu ba tầng vào được tỉ,
Tường xây chín nhận đứng ngoài [trông.
Rễ cây cối hóa non Nùng tốt,
Mạch nước Thù trôi bến Nhị trong,
Trải mấy xuân-thu mưa gió nặng,
Càng cao càng chắc chẳng hề rung.

Nguyễn-châu-Sĩ
Làng Tân-giản, Bình-định

MMLXXXIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khổng-học từ xưa quốc-túy chung.
Hồng-ngọc huy-hoàng Tòn-thánh [miếu.
Thủy-tinh xán-lạn Tố-vương cung.
Nho-phong phảng phất hồn luân-lý.
Giáo-trạch thâm trầm đạo biểu trung
Muôn dặm giang-sơn nòi cỗ Việt,
Thiên trường địa cứu thế-gian sùng.

Bùi-văn-Tròn
Giáo-học trường Kiêm-bị, Qui-nhơn

MMLXXXIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Hoài cổ xui nên luống chạnh lòng.
Bóng chếch gác khuê chiều nắng xế,
Chữ mờ bia đá nét rêu phong.
Rừng nho lác đác chòm cây cỗ,
Dòng đạo lơ đờ mạch giếng nông.
Nhờ cỏ mỗi năm kỳ tháng tám
Tuần hương đình chúc tỉnh Hà-đông

Phan-quang-Chẩn
Làng Bình-chính, Hà-nam

MMLXXXV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thấy cảnh càng thêm muốn hỏi lòng
Đinh Lý, Trần, Lê ghi dấu đế,
Từ đàn miếu vũ phủ rêu phong.
Văn-minh vừa nhuộm màu Âu Mỹ,
Mộc đạc thưa vang cõi Nhi Nùng,
Du-khách sau này qua lối cũ,
Tấm lòng hoài cảm tấm lòng chung.

Trần-huy-Liệu
Làng Văn-cốt, Nam-định

MMLXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Đài miếu nguy-nga vẫn nức lòng.
Muôn nhận cung-tường rằng cảnh [phụng.
Đôi bên hiền-triết dựa vây rồng.
Mực mài sắn nước dòng sông Nhị.
Bút giá hằng ngang đỉnh núi Nùng,
Lên ngưa xuống xe đều bỏ đó,
Kinh-đô bao thuở vẻ văn-phong.

Vũ-viết-Hồ
Làng Bát-tràng, Bắc-ninh

MMLXXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tứ khí cung-tường dấu Lý phong.
Hiền triết song hàng cơn thánh-trạch,
Bắc Nam đông đạo giữ văn phong.
Mưa tuôn dòng Tử dân sông Nhị,
Sấm động rừng nho rậy núi Nùng.
Nhờ đuốc văn-minh soi bóng sáng.
Sửa nền quốc tế chốn kinh đông.

Vũ-mạnh-Trụ
Làng Bát-tràng, Bắc-ninh

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 19 độ
15 giờ 20 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ năm, 27 Mars 1924
S. Lydie

Âm-lịch

23 tháng hai năm (Giáp-tí)
Ngày Ất-tị
Hành Hỏa. Sao Đầu. Trực Mãn
KỴ : Tài-chống, Xuất-hành.
NGHI : Tế-tự, Kỳ-phúc, Hội-hữu, Khai thị, Nạp-tài, Giao dịch.

Giá bạc. — Kể từ ngày 26 Mars 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 85.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 26 mars 1924* : 3 %, kì ông thay đổi. — 4 %, 1917 56.70. không thay đổi. — 5 %, 1915 1916 66.70. — 5 %, 1920 85.65 — 6 %, 1920 80.35.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* tới Haiphong ngày 26 mars 1924, hồi 14 giờ.

Quan Toàn quyền về Hanoi. — Quan Toàn-quyền cùng với quan Đại sứ Pháp Pila tại Xiêm-la, M. Damour và các quan theo hầu ngài đã ở Huế khởi hành sáng hôm nay lúc 8 giờ. Tối hôm nay xơi cơm tại Vinh xong, quan Toàn-quyền cùng các quan lại đi chuyến xe-lửa đêm về Hanoi, sáng ngày mai hồi 8 giờ thì sẽ tới la-ga.

Tổ chức cuộc hành-trình của quan Toàn-quyền sang Nhật. — M. Matsuoka là hội-trưởng một hội Ái-hữu Pháp Nhật tại Đông-kinh cùng với M. Hama đi chiếc *Va-Hi-Komaru* ở Nhật sang đã tới Hongay sáng thứ ba. Ngày hôm nay thì hai ông lấy lên Hanoi để thương thuyết với quan Toàn-quyền về cái chương-trình của ngài trong khi sang Nhật tháng năm này thế nào.

Luật đổi lại cái tư-pháp lí-lịch. — Vừa có nghị-định quan Toàn-quyền tuyên-bố tại Đông-dương chỉ-dụ của quan Giám-quốc cho thi-hành điều luật ngày 24 janvier 1923 về tư-pháp lí-lịch của những người phải án treo như sau này :

« Cái án phải ghi vào tư-pháp lí-lịch (casier judiciaire) nhưng phải biên là được huyền án.

Song ở những bản trích lục số 3 là những bản phát cho những người đương sự thi án ấy không biên, trừ ra trong hạn năm năm mà lại can án thì không kể. »

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0.10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu. 0.20
1007

Lệ cấm xuất cảng những đồ cổ

Trong một số trước bản-quán có nói rằng quan Toàn quyền đã hỏi ý-kiến các phòng Thương-mại Đông-pháp về cái dự-án chỉ-dụ cấm đem xuất cảng những đồ cổ từ thế kỷ 19 trở về trước. Phòng Thương-mại Hanoi thì chưa quyết định, còn khảo-sát nên thế nào rồi mới phúc lại. Nhưng xem các báo ở Saigon ra kỳ tàu vừa rồi thì ta hay rằng phòng Thương-mại trong ấy nhất định không chịu, cho là sự cấm ấy có thể làm thiệt hại to cho việc buôn đồ cổ ở bên này cũng là những nhà sắm đồ cổ, sưu tích được đã bao lâu nay.

Cứ như ý ta thì cái lợi xuất cảng đồ cổ chẳng có mấy, nếu chiều ý một vài người thì sẽ thiệt cho sự lợi chung, là mươi năm nữa thì trong nước ta bao nhiêu đồ cổ sẽ chẳng còn tí nào. Chẳng hay hai phòng Thương-mại Hanoi và Haiphong nghĩ thế nào ?

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ chủ-nhật 23 đến thứ ba 25 Mars 1924 :

MÙA ĐÔNG Ở JUTLAND
(Thuỵ-sĩ)
Phong-cảnh trông rất ngoạn mục

CON GIÈ VÀ CON BƯỚM
Vẽ khôi hài

ECLAIR JOURNAL
Nhiều thời-sự rất hay

HAI MƯƠI NĂM VỀ SAU
Là một phim ảnh hay nhất trong năm nay, do H. Diamant Berger sắp đặt, theo làm 10 hồi HỒI THỨ BA
có 4 phần
Trận chiến tranh ở Lens

CHALUMEAU SARMAN
Chủ nhật và thứ năm nào cũng có chớp bạn ngày, bắt đầu từ 17 giờ, đều ba giá.

Hết mùa săn bắn. — Chiểu theo nghị-định ngày 10 septembre 1912, mùa săn bắn ở Bắc-kỳ trong năm 1923 1924 đã hết từ ngày 16 mars 1924.

Các học-đường nghỉ lễ Phục-sinh. — Nhân dịp ngày lễ Phục-sinh (*Pâques*), các học-đường được nghỉ như sau này :

Các trường Pháp : — Từ thứ tư 16 avril, sau buổi học chiều, hết đến ngày thứ ba 22 avril. Các buổi học ngày thứ ba 22 avril sẽ lui lại vào ngày thứ năm 24.

Các trường Pháp-Việt (cả kiêm bị và yếu lược). — Từ thứ tư 16 avril, sau buổi học chiều, đến hết ngày thứ hai 21 avril.

Các học-đường đổi giờ học. — Các học-đường sẽ bắt đầu đổi theo giờ mùa hạ từ 22 Avril và đổi như sau này :

Các trường Pháp
Sáng : từ 7 giờ rưỡi đến 10 giờ rưỡi.
Chiều : từ 3 giờ đến 5 giờ.

Các trường Pháp-Việt
(cả kiêm-bị và yếu-lược)
Sáng : từ 7 giờ rưỡi đến 10 giờ rưỡi.
Chiều : từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Bán xe Side-car, 4 xếp dịp (Cylindres). Hỏi tại M. LECOMTE, 47, phố Lò-đúc, Hanoi 3036

Việc lấp Vũng-tượng. Sáng hôm qua, ban Hội-đồng đấu giá đã họp tại tòa Đốc lý để nhận đấu giá lấp Vũng tượng ở đường Puginier.

Mme Leroy bỏ ba hơn cả là 0 p. 55 một thước vuông đứng được tạm thầu.

Thuyên chuyển trong ngạch quan-lại. M. Lê-Trừ, tri-phủ hạng nhì tại phủ Bình-giang (Hải-dương), nay đổi đi phủ Tiên-hưng (Thái-bình) thay M. Ng-tốn-Khải về hưu.

M. Vũ-công-Thiệu, tri-huyện hạng nhất tại Văn-giang (Bắc-ninh), nay tạm đổi đi phủ Bình-giang thay M. Lê-Trừ.

M. Ng-hữu-Thăng, tri-huyện hạng ba tại Sơn-tây, được bổ đi tri-huyện Văn-giang (Bắc-ninh), thay M. Vũ-công-Thiệu.

Sở Địa-chính. — Điều thứ 5 nghị-định ngày 18 avril 1919 do nghị-định ngày 22 mars 1922 sửa đổi lại thì nay lại thay đổi như sau này :

« Ban Địa-chính về hạng trên thì có những viên trắc đạc ngạch Đông-pháp gọi là *Địa-chính cán-sự* (Agent technique du Cadastre).

Ban ấy có ba bậc cán-sự thượng-hạng và bốn bậc cán-sự thường.

Ngạch này chỉ tuyển nội trong những học-sinh có bằng tốt-nghiệp trường Công-chính (Section topographique).

Bốn chữ *Địa-chính cán-sự* trên ấy nay chính là của Chính phủ dịch ra. Mấy chữ ấy nguyên của bản-báo dịch ra trước nhất mà vừa đây đã xui nên ra cuộc tranh luận trong các báo, các bạn đồng-nghiệp cũng đã có nhà thôi không dùng nữa, thì nay bản-báo lấy làm mừng rằng Chính-phủ đã công nhận rồi. Như vậy các viên cán-sự mới rõ rằng cái chức gọi đó chẳng phải là giảm mất giá-trị của ngạch mình đi mà cũng không phải là kém gì chức tham-tá là cái chức mà nhiều người vẫn gọi lẫn xưa nay như vô số các ngạch khác nữa.

Tòa Nam-án. — M. Ng-đôn-Ức, tri-phủ hạng nhất, thương-tá tỉnh Bắc-ninh nay kiêm chức thẩm phán dự khuyết tại Tòa án đệ nhị cấp tỉnh lỵ thay M. Trương-Du lại giữ chức thông-phán tỉnh như cũ.

Sở Thú-y xứ Trung-kỳ. — Đạo nghị-định ngày 20 septembre 1920 chia xứ Trung-kỳ làm năm đạo thú y thì nay bãi đi và đổi lại như sau này :

1° *Đạo thứ nhất* : Bến-thủy Vinh: Tỉnh Nghệ-an và Hà-tĩnh.

2° *Đạo thứ nhì* : Huế : Tỉnh Quảng-bình, Quảng-trị, Thừa-thiên, Quảng-nam và địa hạt Tourane.

3° *Đạo thứ ba* : An-khê (tỉnh Kontum) : Tỉnh Quảng-ngãi, Bình-định, Kontum và Phú-yên.

4° *Đạo thứ tư* : Nha-trang : Tỉnh Khánh-hòa, Phan-rang, Bình-thuận, Darlac. Haut-Donnai và hạt Dalat.

5° *Đạo thứ năm* : Thanh-hóa : Tỉnh Thanh-hóa.

Ngạch vô-tuyến. MM. Vũ-ngọc-Thể và Trần-mạnh-Uy, thư-ký vô-tuyến tập sự được thăng thư-ký vô-tuyến hạng sáu, kể từ ngày 1er mars 1924.

Trẻ con Tây-lai vô thừa nhận. Số tiền đem 42 đứa trẻ của Hội bảo-trợ con Tây-lai vô thừa nhận được phép đem về Pháp thì sẽ do sở dự toán chung phải chịu. Tiền ấy là tiền xe hỏa từ Hanoi đến Haiphong và tiền tàu từ Haiphong đến Marseille.

Việc lậu xe cao-su ở Hanoi. — Trong báo hôm nọ có đăng tin một hiệu Tây trung xe cao su làm số giả cho xe chạy thêm. Việc ấy quan Đốc-lý giao cho Hội-đồng thành-phố xét xem nên đem ra tòa án kiện hay là có bắt phạt tiền là đủ thì Hội-đồng định rằng phạt hiệu ấy 5 000 đồng, nếu không chịu thì mới đem ra tòa án.

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ

Ở ngang chùa Ngọc-sơn trông sang

Chương-trình từ thứ sáu 21 đến thứ năm 27 mars 1924

PATHÉ REVUE
Thời sự rất hay

KIM-CƯƠNG ĐEN
Phim ảnh mỹ thuật Đại-pháp
Rất hay, chia làm hai đoạn, theo trong pho sách của M. JEAN AICARD, tại Hàn-lâm-viện Đại pháp
M. ANDRÉ HUGON sắp trò
Các vai đóng rất khéo.
ĐOẠN THỨ HAI
Chia làm 5 phần
AMOUR RÉDEMPTEUR

PATHÉ JOURNAL
Thời sự rất hay. Các việc tối tân trong thế giới

Hội Trí-trí. — Đến thứ năm (27 mars 1924) này, hồi 8 giờ rưỡi tối, ta ngày hôm qua. Ngài có đi thăm các trại lính, rồi sang tỉnh Kiến-an xem quân lính tập trận.

Tập trận. — Quan Nguyên-soái Lemod ở Bắc-ninh đã tới thanh-phố ta ngày hôm qua. Ngài có đi thăm các trại lính, rồi sang tỉnh Kiến-an xem quân lính tập trận.

Say rượu. — Ngày hôm nay, vào hồi 4 giờ ở Sáu-kho có hai người thầy thì ở một chiếc tàu Nga uống rượu ở đâu không biết say khướt, đã hai ba lần ngã xuống sông mà vẫn không kinh, lại còn vỏ một hàng quả gần đấy bớp thêm mỗi người một cốc rượu ta nữa rồi ra đường vừa đi vừa nhảy múa. Ngay lúc đó có một viên đội xếp Tây đi xe qua thấy vậy liền xuống bắt thì họ cứ giằng co mãi, sau có một ông Tây đi ô-tô qua xuống giúp sức mới lôi được một người say hơn cả lên ô-tô đưa về sở Cẩm. Cách đó độ mươi phút, ông Cẩm bớp Ngã-sáu được tin lại đến bắt nốt người say nữa ; song người lên xe đi ngay. Thế là cả hai bác ma-men đều phải vào bớp một đêm để giã rượu.

Một việc ăn cướp. Sở Mật-thám đã cho xét lại về việc cướp tại nhà Hoàng-văn-Thụy làm đồn-điền cho M. Reynaud ở ấp Lang-lay (Thái-nguyên). Trong khi khám xét thì có bắt được tên Dương-văn-Ve ức Lý-Trung quán làng Lang-hộ cũng can vào việc ấy và trong nhà lại có một khẩu súng mán của người bị mất cướp. Tên Lý-Trung đã phải bắt giải đến quan Công-sứ tỉnh ấy.

Thất cổ. — Sáng hôm nay hồi 11 ở ngõ Tam-thương (lối hàng Bông rẽ sang ngõ Yên-thái) có một người đàn-ông chừng 25 tuổi, lấy dây thắt-cổ lên xà nhà tự tử. Người ta nói rằng buổi sáng hắn ta đã đập bát đĩa om-sòm, giận giữ mẹ già vì xin tiền không được. Sở Cẩm đã phái người đến khám biên.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Con nước lên xuống. — Ngày thứ tư 26 mars 1924 :

Nước lên 27 phân vào hồi 7 h 35 buổi chiều ;
Nước xuống 13 phân vào hồi 7 h 10 buổi sáng.

Ngày thứ năm 27 mars 1924

Nước lên 29 phân vào hồi 8 h 54 buổi chiều ;
Nước xuống 10 phân vào hồi 8 h 54 buổi sáng.

Ngày thứ sáu 28 mars 1924 :

Nước lên 30 phân, vào hồi 10 h 16 buổi chiều ;
Nước xuống 9 phân, vào hồi 9 h 55 buổi sáng.

Tại tòa án. — Phiên tòa ngày thứ hai 24 mars xử những việc sau này :

Một việc đánh nhau, ba tên đánh người ta phải nhiều dấu vết tòa xử phạt tù mỗi tên ba tháng, tên Ng-văn-Tuệ chứa thuốc đau dùng vào việc trận mạc, phải sáu tháng tù ; Hoàng thị-Thược phải một tháng về việc lường của chủ là Mme Chardin những đồ nữ trang ; lũ ăn cắp và chứa chấp của ăn cắp các đồ vật đáng giá 80 francs và 11 thóc thì ba tên phải phạt tù mỗi tên là 3 tháng, hai tên hai tháng và hai tên 20 ngày ; tên Lương ăn cắp quả phá, đạn nổ và đồ dùng về các việc ấy phải phạt tù một tháng, nhưng được hưởng án treo ; một tên lường 70p. của chủ phải hai tháng tù án treo và 25 francs tiền phạt.

Trẻ con lạc. — Mme Trần-thị-Xuân 45 tuổi, nhà ở Hàng Đơn có đơn trình lạc đứa con trai lên bảy tuổi từ trưa ngày 22 trước.

Đánh mất. — Một người tây phái nhà Đông-pháp ngân hàng đánh rơi mất một chùm thìa khóa của sở thì ông chủ-nhiệm nhà ngân-hàng đã làm đơn trình sở Cẩm

Chó điên chàng. — Một ông Tây ở phố Lyon thấy con chó của mình nuôi bỉnh như bệnh dại nên đã cho đưa vào sở thú-y để xét nghiệm.

Giải rà tòa. — Tên Trần-văn-Phẻ, 15 tuổi, nhà ở phố Belgique, ăn cắp mấy chục bao diêm của sở Sáu-kho và tên Trần-thị-Diễm 50 tuổi, đi ở, ăn cắp quần áo của chủ là Lê-thị-Xương, bán hàng gạo ở Gia-viên đều phải giải ra tòa xét.

Tập trận. — Quan Nguyên-soái Lemod ở Bắc-ninh đã tới thanh-phố ta ngày hôm qua. Ngài có đi thăm các trại lính, rồi sang tỉnh Kiến-an xem quân lính tập trận.

Say rượu. — Ngày hôm nay, vào hồi 4 giờ ở Sáu-kho có hai người thầy thì ở một chiếc tàu Nga uống rượu ở đâu không biết say khướt, đã hai ba lần ngã xuống sông mà vẫn không kinh, lại còn vỏ một hàng quả gần đấy bớp thêm mỗi người một cốc rượu ta nữa rồi ra đường vừa đi vừa nhảy múa. Ngay lúc đó có một viên đội xếp Tây đi xe qua thấy vậy liền xuống bắt thì họ cứ giằng co mãi, sau có một ông Tây đi ô-tô qua xuống giúp sức mới lôi được một người say hơn cả lên ô-tô đưa về sở Cẩm. Cách đó độ mươi phút, ông Cẩm bớp Ngã-sáu được tin lại đến bắt nốt người say nữa ; song người lên xe đi ngay. Thế là cả hai bác ma-men đều phải vào bớp một đêm để giã rượu.

HÀ-ĐÔNG

Chiếc ô-tô đi Vân-đình bị cướp. — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng chiếc ô-tô chở hành-khách từ Hà-đông đi Vân-đình ngày chủ-nhật vừa rồi bị một bọn chừng 40 đứa đến đánh. Đầu đảng là tên Hai-Diễn trước đã can án rồi. Hiện nó đã phải tổng giam cùng với mấy đứa tòng phạm nữa. Người *chauffeur* với một người hành khách đàn-bà bị trọng thương, còn mấy người nữa cũng bị thương vừa.

Đánh cờ người hay để đánh người ? — Ngày 16 tháng hai ta này ở một làng kia mở cuộc đánh cờ người, có một chàng vào đánh cờ với bên nữ, cờ đương đánh dở dang, có một nước người đánh cờ bên nam đem con *mã* sang gần quân sĩ bên mình, thì chàng lấy lấy cái cờ gõ vào cái hội quân sĩ bên nữ mà nói một mình rằng : sắp tính vào sĩ của mình. Chàng vừa nói dứt, thì bỗng thấy một ông quan viên thét lên rằng : tuần chúng bay đâu, lại đánh chết thằng kia đi, sao nó đâm ghẹo cợt quân có nữ thế kia, rồi hỏi trống lại tan văn cờ, kẻ đó nằm bảy người tuần xô lại kẻ thì đấm, người thì đá, kẻ thì túm ngực, người thì lấy roi vút, kẻ thì túm tóc. Trong khi xô xát chàng kia rơi cả tiền trong mình ra, nhiều người xem trông thấy rơi ra ba cái giấy bạc 20 đồng lại cả bạc đồng và xu hào nữa, đỗ chừng ngót bảy chục đồng thì không biết vào túi ai mất cả. Khi chàng được tha rồi, có kêu nài ông kia xin bảo ai lấy tiền thì giả cho, nhưng tiền mất không tang, đành phải ra về Dù sao mặc lòng, cách đối đãi của ông quan viên kia cũng quá ư tàn nhẫn lắm nhỉ

Nguyễn-Chính lai cảo.

VĨNH-YÊN

Măng-đa của ai ? — Bản quán tiếp được một cái măng-đa mua ở nhà đ.ện báo tỉnh Vĩnh-yên ngày 25 tháng ba tây này, bạc 1 p 00 mà không có thư để danh-hiệu của ông nào gởi về trả tiền báo bản-quán. Vậy ngài nào gởi cái măng-đa ấy thì xin viết thư cho bản-quán biết qui-danh để tiện việc ghi vào sổ sách.

BẮC-GIANG

Quan-lại thuyên chuyển. — Bản báo tiếp được báo sau này : Quan án Phạm-gia-Thụy thăng tuần-phủ Vĩnh-yên đã từ giã Phủ-lạng-thương chuyển xe-lửa cuối cùng hôm 24. Trong khi ở đây ngài lại kiêm chức hội trưởng hội Xúc ta, kể công lao ngài đối với Xúc hẳn lắm, thì không sao nói xiết được. Nay ngài phụng tân-mệnh thuyên tháng tuần-phủ tỉnh Vĩnh-yên, trong hai đêm ngắn ngắn phải xa cách một vị quan xứng đáng là dân phụ mẫu.

Tối hôm 23 mars 1924 hội Xúc mở tiệc tiễn ngài, các hội-viên đến dự đông-đúc, sĩ tử có ý người tiễn một ông hội-trưởng có công lao có nhiệt thành với Xúc.

Hôm đi, các quan phủ, huyện, các thân-hào trong tỉnh ra tiễn ngài tại nhà ga đông lắm, thực đủ tỏ ra là một ông quan tử-tế, đủ khiến cho mọi người mến phục.

Xin chúc ngài lên đường mạnh khỏe.

T. lai cảo.

PHỦ-LÝ

Bắt được bạc giả. Mới đây ở hạt Bình-lục có bắt được mấy đứa đem lưu-hành bạc giả. Nghe đâu chúng lưu-hành một cách khôn ngoan lắm, mà dân vùng đó mắc phải đã nhiều. Đó là chúng thuê một cái thuyền đi dong đánh bạc, bạc giả thì chúng để cho những con mẹ hàng xáo giữ, mỗi khi thừa thiếu, chúng đã có ý với nhau, thực thì chúng vờ tiền thật đưa lăng, thua thì những con mẹ hàng xáo kia bỏ bạc giả ra trang trải. Lại gì đồng tiền trong đám bạc thua thua được, đi lại như tên, ai có xem xét làm gì cho kỹ, cho nên nó lưu-hành một số đã khá to mà những người mắc phải cứ im đi như gái ngồi phải cọc, không ai bảo ai mà không ai là không mắc. Nghe nói hiện hôm vậy bắt thì trong thuyền cũng có đến 600 đồng bạc giả, nhưng chúng thấy động thì chèo thuyền chạy trốn mất cả, chỉ bắt được hai đứa chạy lên bờ khám thấy trong lưng có 2 đồng bạc giả mà thôi. Tội nhân và tang vật hiện đã giải trình cả.

Hội chùa Đọi. — Chùa Đọi là một tòa chùa lối cổ, làm trên quả núi *Long-đội sơn* gần huyện lỵ Duy-tiên. Cứ 23 năm dân sở tại mới mở hội một lần. Năm đâu năm nay vừa đến kỳ mở hội. Hội mở từ ngày mồng 10 tháng ba ta, đến mãi ngày 27 mới giải hội. Nghe nói kỳ này dân mở hội to lắm. Chắc rằng khách thập phương đến vãn cảnh phải đông.

Thăng chuyển. — Quan án Trần-tán-Bình thăng chuyển Tuần-phủ Ninh-bình, chuyến xe lửa 8 giờ hôm thứ tư đã cùng gia-quyến đăng trình thượng lộ.

(Còn trang thứ ba, cột thứ hai).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY ỐP VÀNG
Máy mỏ-neo, 15 chân-kính
Mặt và kim có chất lân-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
Bd, Pôt Pasi Bert, — HANOI

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 26 mars 1924

NHẪN NHỤC DU SINH
(Liên hồi)

Sống thừa thác thiếu là may
Trung trinh hỗ dễ mấc tay bạo tàn
Tình sao tình nghĩa vẹn toàn
Hồi lòng nhi nữ nát gan anh hàng.

Tối thứ năm 27 mars 1924

NHẪN NHỤC DU SINH
(Liên hồi)

Tấm lòng nhi nữ trung trinh.
Trong vòng nguy hiểm ngẫm tình nên thương.

Nhất sinh thập tử coi thường
Nhờ tin của nàn gặp trường thi ân.

Tối thứ sáu 28 mars 1924

Diễn hai tích :

Tích thứ nhất :

TRI KỶ TƯƠNG PHÙNG
(Hát chèo)

Tích thứ hai :

GIANG-ĐÔNG PHỐ HỘI
(Trẻ con diễn tuồng)

HIỆU
MINH-DƯỠNG
MAI-CHÂNH TỔNG-CỤC
của Bông pháp Yên-thảo công-ty
HÀN BUÔN VÀ BÁN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ XÌ GÀ
Gần phố hàng Gai số 83

AI MUỐN CÓ NƯỚC XUỐI VỊ CHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước xuối Vichy có những tính chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vị, đau thận cùng vô số bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phục-thuốc thì tốt, kém lắm, vì vậy hiệu bào chế Montes, NHÀ BÀ CHUÔNG có buôn thứ muối Sels Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Nên đến hiệu bào chế NHÀ BÀ CHUÔNG mà mua muối Sels Vichy.

Đâm đầu xuống sông. — Hồi 5 giờ rưỡi chiều hôm thứ hai, có một người làng Lve-trang, đứng trên cầu sắt đâm đầu xuống sông, mục lúc bấy giờ có người hô hoán lên người nhà bơi ra vớt lên được đem về sử cứu hồ thì hắn nói hắn say rượu trượt chân nên ngã xuống sông. Nhưng cứ những người trông thấy nói thì không phải hắn ngã, hắn đứng trên cầu sắt đâm đầu xuống thật. Hỏi ra thì anh chàng này có hai vợ cứ ghen nhau mà chị chóe với nhau luôn, nên anh chàng bực mình đánh rượu say rồi ra đâm đầu xuống sông, ý cũng tưởng làm gia cho hai vợ hoảng hốt một mẻ. Không may có người trông thấy vớt lên thì thôi, bằng may ra mà được lòng sở nguyện, thì từ đấy xem rằng hai chị có chí chóe với nhau nữa đâu? Cái cách dọa vợ cũng kỳ thật !

THÁI-BÌNH

Tiệc trà tiễn quan Tổng-đốc Trần-Mỹ — Sáng hôm chủ nhật 23 mars, các quan phủ huyện và các lại thuộc tỉ tựu tại nhà hội Tri-tri để thết tiệc trà tiễn quan Tổng-đốc Trần-Mỹ về hưu-trí. Hồi 3 giờ chiều, các qui quan và các qui phu-nhân, các viên-chức các sở đã tới đủ. Các quan phủ huyện vào dinh rước quan Thượng ra nhà Hội quán ; khi quan Sứ và quan Thượng tới nơi, thì có phường-nhạc nổi khúc quốc ca Pháp, khi các quan đã an vị thì quan phủ Kiến-xương Trần-văn-Đại đọc một bài diễn-thuyết dài tiễn quan Thượng. Quan Thượng cũng nói vắn tắt mấy lời cảm ơn hàng tỉnh có lòng quyến-luyến mở tiệc trà tiễn ngài như thế. Ngài nói xong, cử tọa đều vỗ tay tiếng pháo nổ liên thanh, qua 4 giờ các quan chụp mấy bức ảnh ở ngay cửa nội quán để làm kỷ-niệm.

Bài diễn-thuyết của quan phủ Trần-văn-Đại, cử theo toàn văn in sau này :

Thưa các ngài,

Chúng tôi xin cảm ơn quan Công-sứ, các qui quan qui phu-nhân và các ngài đã có lòng chiếu cố đến dự tiệc trà kính tiễn quan Tổng-đốc Trần đại nhân sắp về tri sĩ mà chúng tôi được bản hạnh thay mặt quan lại cùng các ngài hội-viên thân-hào hàng tỉnh tỏ mấy lời trân-trọng để tỏ lòng lưu luyến.

Quan Tổng đốc Trần, ngài là một nhà cựu học, khoa mục xuất thân, năm 1893, ngài đỗ hậu bổ tỉnh Nam-định năm 1894, ngài làm huấn-đạo Thần-khê năm 1895, ngài làm huấn-đạo Duyên-hà, rồi ngài thăng chức Tri-huyện Thụy-anh, năm 1899 ngài đổi sang Tri-huyện Quỳnh-côi, năm 1901 ngài thăng Đồng Tri-phủ Phụ-dực cũng ở tỉnh Thái-bình này. Đến năm 1907 ngài đổi đi đồng Tri-phủ Gia-lâm, năm 1908 ngài được thăng Tri-phủ Hoài-đức tỉnh Hà-đông, năm 1913 ngài thăng Án-sát Hà-đông, năm 1918 ngài thăng Tuần phủ Hà-nam, năm 1920 ngài đổi sang Tuần-phủ Thái-bình, kỳ xuất thủ năm nay ngài thăng Tổng-đốc.

Kể từ khi ngài mới ra làm quan cho đến bây giờ, các chức ở trong quan trường ngài lịch lị đủ cả mà ngài được thưởng Chiến-thắng bội-tinh và Bắc-đẩu bội-tinh thì công-trạng của ngài đối với tỉnh-phủ, sự-nghiệp của ngài đối với quốc dân, nói ra nhiều lắm, không thể hết được ; duy nói về tỉnh Thái-bình này trước ngài lịch lý giáo chức, thì giáo trạch của ngài để lại làng khắp miền Duyên-hà và Thần-khê, ngài lịch lý chính chức thì đức chính của ngài đã chứa chan ra khắp miền Thụy-anh, Quỳnh-côi và Phụ-dực mà trong bốn năm nay, ngài về Tuần-phủ tỉnh Thái-bình nầy, ngài đã đồng lòng với quan Công-sứ mở-mang việc giáo-dục việc công-ích và tìm cách dẹp yên trộm cướp, để cho dân tỉnh Thái-bình được tọa hưởng Thái-bình, thực là Thái bình hạnh-phúc thì giáo trạch đức chính của ngài lại lai láng chứa chan khắp cả miền Bồ-bải, Trà-giang nầy, khiến cho dân toàn tỉnh Thái bình ai ai cũng có lòng hâm mộ và kính phục ngài, mà ca tụng rằng : là phúc tỉnh. là sinh phật, mà thứ nhất là bụng ngài khoan hòa có lượng, đối với thuộc hạ, đối với dân con, bao giờ ngài cũng ung dung, (xuân phong hòa khí) lại càng khiến người ta ai ai cũng yêu mến tâm-điền đức-độ của ngài, ngài đã có đức-độ lo, tâm-điền tốt, nên nhà ngài phúc-trạch rõ rào, con ngài, ông tuỉ làm tri-huyện, ông thì đỗ thám tá, ông thì giáo-học, cái phúc trạch của nhà ngài hay như thế, đã đủ chứng với tâm điền của ngài, quan dân tỉnh Thái-bình, nầm ngoái nghe nói ngài sắp về hưu-trí, ai ai cũng ước mong rằng ngài còn lưu nhậm tỉnh Thái-bình ít lâu nữa để quan dân được nương nhờ ánh sáng phúc tỉnh, lòng tử sinh phật ; nhưng năm nay ngài đã tuổi ngoài sáu mươi, làm quan đã trải 3 mươi năm Ngài đã hết lòng hết sức vì nước vì dân, mà gánh cái trách-nhiệm nặng đã lâu, khó nhọc đã nhiều, nay Nhà-nước để ngài ân lượng Tổng-đốc mấy tháng nữa rồi tri-sĩ là để ngài lấy chữ an nhàn, nay ngài đã cất gánh nặng mà hưởng phúc nhàn, ngài trông xuống gia đình các ông con đã làm nên công-danh như thế, ngài về xem hương quê trong xã-hội đã cải-lương quang cảnh như thế, trong khi tuổi già nhàn dưỡng mà hưởng cái thịnh phúc đời đào, ngài sung sướng biết là chừng nào, thì chắc rằng : ngài lấy làm vui mừng, nhưng quan dân Thái-bình chúng tôi lấy làm mến tiếc, quan dân Thái-bình chúng tôi xin rót chén rượu mừng đồng thanh kính chúc ngài lên đường an bảo. T. lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Mưa làm hại mùa màng. — Trong khoảng tháng hai nầy, các nhà nông-phố hiện đang chăm nom về việc cày, cấy, trồng, trĩa, lúa nơi mới cấy được mười làm hôm, nơi đã chắp sắp lỗ, còn như bắp, khoai, mè, đỗ đương xem xóm trỗ là nảy chồi. Nếu như có một đôi trộ mưa bất cách vài ba hôm một lần rưỡi mát thì vụ tháng ba nầy con nhà nghèo có bề đủ ăn. Ai ngờ từ hôm 12 mars cho đến nay là 20, trong tám đêm ngày mưa gió liên miên chẳng hề khi nào dứt, những trộ mưa to ban ngày ban đêm lắm khi suốt nửa ngày nửa đêm mưa như cầm chỉnh không khi nào ngớt, thật là quá tệ thay. Những trộ mưa trong tháng hai chẳng khác gì trong tháng chín tháng mười vậy. Trời làm mấy trộ mưa to nảy đồng-điền rầy bài đâu đấy đều ngập hết, lúa mới cấy thì bị nát, vàng ủa hết cả, lúa đã gần trổ đòng thì dòng rồi cũng hư. Chỉ như các rẫy bãi thì chẳng còn trông gì vào nơi sẵn, mè, bắp, đậu và thuốc lá hư hạt rất nhiều không thể kể xi't ; nhân dân kêu van về mưa làm hại mùa nầy lắm. Vì thế mà giá gạo nay càng ngày càng cao, các nhà giàu lại thấy thế mà không đem lúa ra bán, rồi đây giá lúa càng ngày càng cao hơn nữa, sự đi thực vì tiên ấy, nếu được ân trên soi xét thấu tình dưới, mà điều-đình cho khỏi sự cơ cận, thì hạnh-phúc biết bao.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Rõ oan thị Kính ! — Mới đây ở làng Bình-lâm thuộc phủ Hà-trung có một câu chuyện đáng nên buồn cười mà lại đáng nên ngẫm-ngùi thay cho kẻ vô tội mà mắc tiếng oan. Số là vào hồi 3 6 tháng giêng lý-trưởng làng ấy có bắt được tên Cần đem chôn một đứa con gái mới sinh, khi bắt đào lên thì vẫn thấy còn cả rau chưa cắt rốn ! Lập tức giải tỉnh quan, tra hỏi thì tên ấy khai rằng nhà ỷ ở gần sông, sáng sớm ra bến, thấy đứa trẻ chết nằm dạt vào bến sông, ỷ nghĩ mình hiếm-hoi, động lòng thương-xó', nên vớt lên đem chôn. Nhưng tỉnh thuộc khả nghi, nên tên ấy phải chịu tra hỏi lời thôi mãi. Lại khổ một nỗi là từ khi ỷ bị bắt thì tăng ăn và liền, bắt cả tiền gạo, gà lợn, đồ đạc, cô gì tang ấn hết cả

May được quan sở tại lưu tâm tra xét thì đến nay án lý mới rõ ra là tên Bông tư thông với thị Nết ở làng ấy trót có hoang thai, sợ dân làng ăn vạ, nên ra bờ sông để trộm, rồi nỗ lòng cùng nhau đem bỏ cho theo dòng nước chảy xuôi, ngờ đâu cái tử thi lại dạt vào bờ. tên Cần trông thấy cắt lấy đem chôn mà làm phúc hòa nên phải tội đó. Thương hại thay cho tên Cần là một người cỏ lỗ, bỗng dưng mua lo vào mình. Rõ thật, quit làm cam chịu, tội thằng Bảo oan thằng Già, tên Cần thực cũng mắc cái oan thị Kính nhỉ.

Hiện nay quan trên đã cho tổng giam đưa giao-phu là tên Bông mà tha cho tên Cần về, và bắt dân làng phải đến giả những số tiền gạo, gà lợn mà làng đã ăn vạ oan nó.

P. lai cảo

TOURANE

Cá ông lụy ở đâu ? — Nay đương độ trọng-xuân, mà trời mưa gió liên-miên rất là trái tiết, bỗng nghe người ta đồn rằng : vì có cá ông lụy, trời sẵn đất thẩm, mới mưa gió dầm-dề như vậy. Nhân hỏi cho biết cá ông lụy ở đâu, nghe kể nói ông lụy bên Hà-thân, người rằng trong cửa Đợi, người khác nói ngoài Tư-hiền, lại có kẻ nói ông lụy bèn kia sông, ngang trước tòa Đốc-lý, mà ông to lắm, ba mươi người khiêng không nổi, nên nay vẫn còn phải để ông nằm dưới sông, chưa vớt lên được, vì vậy thành ra trời cứ mưa hoài không chịu tạnh. Mỗi người nói một cách không b ết đâu là chắc, mới nghĩ rằng ngang tòa Đốc-lý thì gần lắm, thử đến xem ra sao, té ra không phải Bởi vậy nghe ai cũng nói cá ông lụy, mà mãi đến nay vẫn chưa rõ là ông lụy tại đâu. Hay là đồn nhiều nơ thế mà không có ông lụy chỗ nào hết cũng chưa biết chừng.

Thôi, ông lụy đâu thì lụy, có biết cũng chẳng ích gì, chỉ biết rằng mấy hôm nay vì mưa mãi, mà khiến cho mùa màng hạt này rất là hư hại quá vậy.

Tố-lan

BÌNH-ĐỊNH

Mưa xuân. — Xưa rày trời nắng gắt lắm, mà từ hôm 10 mars, thì thấy trời đã rủng, nhưng không mưa nổi, khi trời nặng nề, làm cho thiên-hạ đều cầm nhiều

Qua tối 14 thì mới mưa một cây tí tẹt to, rồi qua 15, 16 đều có mưa luôn ; thì nay tiết trời xem ra như tiết mùa thu.

Cây mưa này cũng làm ích cho đồng điền nhiều lắm. Vì độ rày lúa đương phát hóa, gặp được mưa nhuần, thì ắt là được sai bông đóng trái vậy.

Mùa xoài. — Cứ theo lệ thường xưa nay, thì hễ vừa hết đông sang xuân, xoài đâu đó đều thì nhau trổ bông sinh trái ; cây nào muộn thì cũng tối tháng giêng đã ra bông. Nên theo mọi năm thì tuần này xoài lải rải đã bắt đầu chín lần lần ; mà nhất là xoài chua bán đầy chợ.

Năm nay khí hậu làm sao, mà mãi đến lúc này xoài vẫn đương trơ trơ, không ra bông, cũng không thay lộc.

Đó cũng là một sự thất lợi cho bản xứ, vì tỉnh này nhiều xoài lắm, lại nhiều nơi và nhiều người sở cậy vào đó mà làm kế sinh-nhai.

Cứ theo ý kiến của các người ở chỗ nh ều xoài nói, thì hễ năm mất mùa xoài, hay là xoài sinh bông trái muộn, chắc có lẽ qua thu đông sẽ có mưa lụt sớm, và có lẽ sợ lụt to, gió mạnh ! :

Lụt xuân. Xưa rày nắng nực quá, thiên-hạ trông mưa Hôm 10 mars thấy trời rưới mưa xuống thiên-hạ mừng.

Ngỡ là mưa một bữa cho thấm thấp mát mẻ thì thôi, thay đâu trời làm một ngày một riết tới : mưa dầm dề luôn đêm luôn ngày, sấm dắt, gió đông thổi vùn vụt, khí hậu lạnh như đông.

Sông suối nước tuôn cuồn cuộn, đồng điền mương rãnh nước lên đầy mặp Ấy là có lụt rồi. Cây lụt này cũng có phần hại cho mùa màng, vì những nơi lúa đã chín, không thể gặt được, phải bỏ mẹ mết ngoài đồng, phải mộng phải rữa cả.

(*Xem trang thứ tư*).

Ai lên Phố-cát

Phố-cát là nơi đ e Thanh mẫn bị h sinh ngài ở đấy, linh tăng hơn nơi khác, vì từng ở đó là nơi tích, tàu nay các qui khách thanh lâm đi lễ không có nơi ăn chỗ nằm, nhiều người cũng ngại.

Nên chung tôi nay xin tập một cửa hàng, sắm các thức đồ lễ, «lợn, gà, xôi, oản, bánh trái, hương vàng, oản nến», như các qui-khách ở xa không tiện đưa thì đến đó chúng tôi xin có đủ, và có nhà ngủ, có các thức ăn tây nam xin các qui-khách có lòng đi s ạ ều cố cho.

Nay kính-cáo,
TRẦN-VĂN-TÀI
3810

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như cỡ mấy thứ rượu vẽ những hình lạ, làm trẻ-con và người có tri không tin được!

Xin xem-xét, và so-sánh cho, kẻo nhầm to lắm.

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tôn Hội-nào phong lời chỉnh phê rằng :

Chiếu nay đội được phòng của MONTES qui dâng, có chữ nào nội thể rượu bổ đã đồng ngự dụng qua thì hay, đáng nên ưu thưởng, trước tạo phê thị gửi cho qui được phòng chế-hợp đã tỏ thanh-giá.

Khâm thử.

* Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán - hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính chất người bản-xứ.

Bào-chế **MONTÈS**
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo nay.

Số 92

BÌNH SƠN LÃNH YẾN

(Chuyện một cô nữ-thần đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm, đều phải bái phục. Thiên-tử phong cho là « Hoàng văn tài-nữ » lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xấc-láo thì được phép đả-tử. Sau vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý-kỳ.)

NGUYỄN-BỒ-MỘC dịch thuật

Ông cụ già nói :

— Tiên-sinh còn phải tiến trường thì công-danh là việc lớn, không nên để lỡ dịp. Nhưng tiên-sinh nên nói rõ họ tên và chỗ ở, để khi trường-vụ xong rồi, tôi sẽ đến tìm.

Yến-bạch-ham nghĩ thầm : ta nói là *Triệu-tung*, chỉ sợ *Trương-di* lại đặt điều thị-phi, mà nói là *Yến-bạch-ham* thì lại không muốn cho triều-đình biết vội.

Yến-bạch-ham nghĩ vậy, liền nói với ông cụ già rằng :

— Họ tên của tôi cũng chưa tiện nói ra, ẩn là cụ cho biết chỗ ở, để khi trường-vụ xong rồi, tôi sẽ đến tìm cụ.

Ông cụ già nói :

Dầu đợi khi trường vụ xong rồi, cũng chẳng chậm gì. Nhưng tiều-thư tôi sai tôi đó tìm, nay đã tìm thấy mà không hỏi rõ họ tên thì khi tôi về phúc mệnh, tất tiều-thư tôi cũng cho là nói dối.

Yến-bạch-ham ngẫm-nghĩ một chút, rồi bảo rằng :

— Bây giờ phải thế nầy. .

Nói xong, liền thò vào trong tay áo, lấy ra một chiếc quạt có đề bài thơ họa-vần của mỹ-nhân, trao cho ông cụ già mà bảo rằng :

— Cụ cứ đem chiếc quạt này về đưa cho tiều-thư thì tự khắc tiều-thư không ngờ vực nói đi nói lại nữa. Còn chiếc quạt kia, cụ đưa cho tôi, để làm của tin.

Ông cụ già cầm lấy chiếc quạt mà đáp rằng :

Nếu vậy thì tôi trở ở trong phố *Tô-châu* về phía đông kia, khi nào tiên-sinh xong trường-vụ rồi, nên đến đấy tìm tôi. Cứ vào đến cái nhà thứ 3, hỏi thăm ông cụ họ *Sái* thì ai cũng biết. Còn chiếc quạt kia, nếu tiên-sinh muốn giữ làm của tin, cũng chẳng hề chi !

Nói xong, liền cầm chiếc quạt của tiều-thư trao cho *Yến-bạch-ham*. *Yến-bạch-ham* cầm lấy, rồi nói :

— Đã có chỗ ở thì sẽ tìm được ! Cụ về nói với tiều thư cho rằng kẻ thư-sinh đề thơ nầy được đội ơn tiều-thư có lòng yêu-mến, khi trường-vụ xong rồi, sẽ xin thâu-hành đến để bái-tạ.

Ông cụ già nói :

— Tiên-sinh đã dặn để tôi xin nói, nhưng khi trường-vụ xong rồi, quyết không nên thất-ước.

Yến-bạch-ham nói :

— Đang lo không tìm được thấy, khi nào còn dám thất-ước

Hai bên dặn-dò kỹ-lưỡng, rồi ông cụ già quay đi, đem việc ấy về bẩm với nàng *Sơn-đại*. Lại nói chuyện *Bình-như-hành* đứng bên thấy vậy, cũng mừng thay cho *Yến-bạch-ham* mà rằng :

— Tiều-đệ tìm thấy nàng *Lãnh-giang-tuyết*, đã là một việc không ngờ, ai hay trong khi thình-linh mà đại-huynh lại đỏ được tin-tức mỹ-nhân ở trên lầu kia, thật là một việc rất vui-sướng vậy

Yến-bạch-ham nói :

Lãnh-giang-tuyết của đại-huynh đã nhận sinh-lễ rồi thì là một việc đích-thực, đến như tiều đệ, dẫu may gặp được cái tin-tức ấy, nhưng khác nào bóng hoa trong gương, bóng trăng dưới nước, vẫn còn mơ-hồ, nào đã biết ra thế nào !

Bình-như-hành nói :

Mỹ nhân của đại-huynh đã đem bài thơ để tướng mà sai người đi các nơi để dò hỏi, thì là một người hữu-tâm. Người đã hữu tâm thì làm gì mà không nỗi. Vả hai ta ngày nay công danh đã gần nhẹ bước thì dẫu việc gì tất cũng dễ-dàng.

Hai chàng đều hớn-hở mừng thầm, chỉ việc đợi ngày tiến trường để tranh khôi đoạt giáp.

HỒI THỨ XX

Lại nói chuyện. *Bình-như hành* đã đưa sinh-lễ đến nhà họ *Lãnh*, *Yến-bạch-ham* thì đã đỏ lại được tin tức mỹ-nhân ở trên lầu. Hai chàng trong lòng đều lấy làm vui-sướng

Khi đến trường-kỳ, hai chàng hớn hở vào thi. Thi trong ba kỳ, kỳ nào văn-chương cũng như hoa như gấm, rất có phần đắc-ý...

Trường-vụ xong rồi hai chàng nghỉ ngơi mấy ngày, *Yến-bạch-ham* rủ *Bình-như-hành* đến phố *Tô-châu* để tìm ông cụ già họ *Sái*.

Bấy giờ trường vụ xong rồi, hai chàng tưởng là không cần phải giấu ai nữa, cứ nghiễm-nhiên đo đường quan-lộ đi thẳng. Không ngờ vừa đi đến một phố kia thì bỗng gặp *Phổ-huệ* hòa thượng ở chùa *Tiếp-dẫn-am* khi trước.

Yến-bạch-ham vội-vàng chắp tay vái chào mà rằng :

— Kính chào sư-phụ ! Chẳng hay sư-phụ đi chơi đâu bây giờ ?

Phổ-huệ hòa-thượng trông thấy *Yến-bạch-ham* và *Bình-như-hành*, không kịp hỏi-han chi cả, liền hai tay nắm lấy vạt áo hai chàng mà bảo rằng :

— Khốn nạn ! không bỉ't bai chàng bấy nay ở đâu mà khiến cho tiều-tăng này đó tìm đã chịu muôn phần cực-khổ !

Hai chàng đều lấy làm kinh-ngạc mà hỏi rằng :

— Sư-phụ tìm chúng tôi có việc chi ?

Phổ-huệ hòa-thượng nói :

— Tiều tăng không tìm hai ngài làm chi, nhưng quan Lại-bộ thượng-thư họ *Trương* có dâng sớ tâu lấy hai ngài cùng *Sơn* tiều-thư vinh thọ, đem giọng dâm dâng để khiêu-động dục-tình mà làm hại phong-hóa. Lễ-bộ-quan phụng chỉ đi mã hỏi các người tội phạm, đem về tra hỏi, chỉ còn thiếu có hai ngài có để thơ ở trong chùa thì tất tiều-tăng này nhớ mặt. Bởi vậy mới sai người áp giải tiều-tăng đi các nơi để dò tìm. Tiều-tăng đó tìm đã nửa năm trời nay, đi kiếm mọi nơi, ai ngờ ngày nay bỗng thình lình được gặp.

Yến bạch-ham nói :

Cứ nói như thế thì sư-phụ tìm chúng tôi, đã rồi công thật. Nhưng việc nầy, ắng không lấy chi làm khẩn-yếu cho lắm. Vả đã lâu ngày, vị-tất triều-đình còn lưu ý đến. Nếu sư-phụ dụng tình mà ngờ đi cho được thì sau nầy chúng tôi xin trọng báo, không dám quên ơn.

Phổ huệ hòa-thượng nói :

— Chết nỗi ! Ở ngay chỗ kinh-thành này là nơi gần-gụi thiên-tử. Pr ng chỉ đi nã-trốc tội phạm, còn ai dám dụng tình buông thả. Điều ấy không thể được !

Mấy tên linh đi áp-giải *Phổ-huệ* hòa-thượng đứng ở gần đấy, thấy hòa-thượng nói như vậy, mới xúm cả lại trước mặt mà hỏi rằng :

— Hai người này có phải là *Triệu-tung* và *Tiền-hoành* đó không ?

Phổ-huệ hòa-thượng liền gật đầu mà rằng :

— Chính phải ! chính phải !

(Còn nữa),

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ. Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Đỗ chữ. — Từ năm ngoái đến nay ở Ma-Tchiang (địa hạt Tàu cách tỉnh Tchékam 4 kilomètres) có mở đỗ chữ. Biết bao nhiêu chuyên bí thảm sinh ra từ năm ngoái đến giờ cũng vì đỗ chữ, nay đã lan về tới Fort-Bayard, nhiều người ham mê lắm và nghe thấy thua nhiều rồi.

Hội Ái-hữu. — Hội Ái-hữu mới nhận được mòn tiền 145 đồng của người đồng bang ngụ tại Hong-kong gửi về quyên về việc làm nhà hội-quán, đâu ông hội-trưởng định nhân được bốt sổ quyên mới đăng danh-hiệu các ông quyên tiền, hội Ái-hữu định tháng sau khởi công làm nhà hội-quán, mong rằng các ngài đã nhận quyên tiền cho hội mà chưa đóng thì xin đóng cho ngay,để có đủ tiền làm nhà

Vô-tuyến-điện. Mới rồi ông chủ sở Vô tuyến-điện ở Fort Bayard đi Nao-Tchéou, ra tìm chỗ làm nhà Vô-tuyến-điện, có lẽ làm lần vào với nhà coi đèn biển (phare).

TAM-TINH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu «Tam-tinh y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết đích xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo càng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đau ông mộng tinh, di tinh,lậu tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đái, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt mảng mộng, mỗi chai 2 hào.

Hiệu GIỤ-ÍCH (tức là Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt tên CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2005

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc ại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thử **rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe,** người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ **hoa-hồng.**

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều món.
Mỗi hoàn 0,50 cgr (uống từ 3 đến 6 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẠT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP Trữ tại: 6, Rue du Pont de la Mulle, PARIS Ở PHÁP QUỐC LẠM

Cũng có bán tại : Hanoi EL CHASSAGNE, Pharm.-Biologiste, L. BOURGUIGNON, Pharm., và các hiệu bào-chế khác.

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nam hoa — Vòng bánh

Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, *Boulevard Bobillot, Hanoi*

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酸補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*

Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

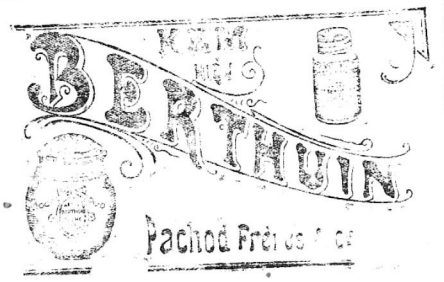
Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

參鞭牛各啦母各啦沒嘴國妝咬稍

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

34, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2000

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(HIỆU GÓ-ĐA)

RUE PAUL BERT, HANOI

TÉLÉPHONE N° 126 — ADR. TÉL. : MAGARÉUNIS

Từ thứ ba 1er Avril đến hết ngày 10

Bán rao hàng

NHỮNG

Nước hoa — Xà-phòng — Đồ kim-hoàn
Giấy bút — Khung ảnh — Đồ dùng trong nhà
Các thứ dao — Đồ sứ — Các thứ thuốc
Các thứ dùng về việc vệ-sinh

Tại khu bán vị ăn

và

tại nơi bán các thứ rượu

Có bán các thứ hàng đặc-biệt mới sang chuyến tàu vừa rồi

CÁC QUÝ-KHÁCH NÊN NHÂN LÚC BẠC CAO MÀ CHIẾU-CỐ

ƯU CỦA ÔNG CỔ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RẾT CHẾ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này bay lắm đã nổi tiếng trong thiên hạ dầu dầu cũng biết không nói thuốc nào hay bằng. Thuốc **Quina Laroche** là thuốc hay hơn hết làm cho bổ sức lại, bổ tinh phủ, trị bịnh rét làm cho ăn ngon, thuốc đó lấy làm lạ cả thế gian ai không đều quên dùng.

Ai ai đương nó cũng đông, những là người bịnh nọn cũng đau bà hay là con nít. Thuốc đó trị bịnh sau này : bịnh hư huyết yếu đuối, huyết suy, bổ sức lại các bịnh làm cho con người yếu đuối, bị trái ban, ho cảm mạo ớn ngực, rét non con lườn trái, trẻ trở trong tí ti các bịnh đó đều dùng chắc tay thuốc **Quina Laroche** dùng.

Con nít huyết suy và con gái lúc đang lớn cùng đàn bà kể khi tóc xanh sắng, cũng như mấy bịnh kể trước đây đều nên uống thuốc **Quina Laroche.**

Những người nào ở xứ hay ra thấp rét cũng chẳng nên quên dùng thuốc đó.

Các bịnh kể trên đây thuốc đó trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những bịnh sẽ trừ hết mà thôi con lại ngày sau trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon co chừng và chúng ta giảm kêu thuốc đó rằng : Nước ngọc thạch của Thiên-thần chế ra (Liqueir de Jade) tội tục ngồi coi người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh bây hơn hết thấy không thuốc nào **bằng.**

Từ khi chúng ta bán thuốc **Quina Laroche** thì chúng ta có đăng cả vạng giấy chứng và thơ cảm ơn của mấy người bịnh và cả vạng giấy của các quan lương y khác nông lòng ta.

Rất lợi thuốc nước **Quina Laroche** là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thảy.

CÁCH DÙNG

Rượu **Quina Laroche** phải uống từ một ly tới ba ly cô bán theo chai rượu trọn một ngày trong hai bữa ăn. Còn muốn trị bịnh rét thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 8 ly trước cơ rét a giờ cuối, thế ấy ly chót uống trước cơ nắn giờ.

Thuốc **Quina Laroche** thường thì uống không pha nước mà khi trột nóng nực thì pha nước vô mà uống cho đỡ khát.

COMAR VÀ CÔNG-TI

ông chủ bán thuốc hàng nhứt tại Paris.

CÓ MỖI NGÀY lại uống MỘT VIÊN THUỐC RƯỢU CỦA ÔNG

Lương-y DEHAUT

uống trước khi dùng cơm, thì CHẮC BỤNG KHỎE MẠNH LUÔN và ngủ ngon các chứng bịnh nguy hiểm bởi tại huyết hư hay là ăn không tiêu mà sanh ra. Thuốc hoàn nầy trị các chứng bịnh :

NHỨC ĐẦU, ĂN KHÔNG TIÊU, NẶNG BAO TỬ, CHÓNG MẶT, KHÔNG THƯ THỚI.

BÁN TẠI: Nhà ông Lương-y DEHAUT, 147, Pauly St-Denis Paris, cùng khắp trong mấy tiệm thuốc.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

SANTAL MONAL (SANTAL LẬU)

Bệnh lậu, Blennocragie) thì ai cũng biết, bệnh cũng là bệnh kén (prostate), nghĩa là nó sưng một cái hạch ở dưới bàng quang. Người bị lậu để thành kén thì thường muốn đi đại tiểu tiện mà không đi được, hay mỏi đái, đau lượt, đi cũng đau ngồi cũng khổ mà nhất là khi ngồi xe thì lại khổ hơn nữa. Khi đi đại tiện mà cố rặn thì ra một thứ phấn loãng hơi vàng vàng xanh mà cũng có khi lại đính một tý máu. Sự đó là thường bởi muốn đi tiểu tiện quá hóa sinh ra thế.

Các chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng đến nỗi ốm yếu đi và mất sinh sản đẻ cái nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó chữa. Nhưng ngày nay chữa lại rất là rẻ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal Monal* nó làm cho khỏi mắc phải bệnh lậu kén, hay những chứng bệnh khác nữa trong khi đau lậu. Thuốc *Santal Monal* này làm cho nước tiểu thành ra xanh, và có nhiều tính chất riêng và rất bổ, lẫn vào nước tiểu đo rửa những tỳ thận ở bàng quang, nhờ thế bệnh lậu tóc thì khỏi hẳn và không sợ bệnh gì sinh ra được nữa.

Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải nên dùng ngay thuốc *Santal Monal*.

Ở các hàng bào-chế đều có bán cả.

2006

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cải cách lâm, lại tinh-vi cẩn-thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh ghíp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính,

Giá bán : 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi